

VILHELM MOBERG

1898 – 1973

Författare och debattör

Vilhelm Moberg var född i Moshultamåla i Algutsboda socken.

Sommaren 2021 visas en utställning om skrivande i Algutsboda Hembygdsgård.

”Du ska alltid tänka: Jag är här på jorden denna enda gång! Jag kan aldrig komma hit igen! ..... Tag vara på ditt liv! Akta det väl! Slarva inte bort det! För nu är det din stund på jorden!”.

Citat ur: Din stund på jorden

Foto: Bengt Johansson

Algutsboda
Hembygdssförening

Vilhelm Mobergs uppväxt

Vilhelm Moberg föddes 1898 i Moshultamåla, i ett soldattorpet. Huset är för längesedan rivet. En teckning av Fritz Kallenberg, konstnär från Boda Glasbruk, visar hur soldattorpet såg ut.

Bild på soldattorpet, från Algutsboda Hembygdsförenings klippbok.

Tack vare Amerikapengar från släktingar kunde Carl och Ida Moberg (Vilhelm Mobergs föräldrar) köpa tillbaka Idas föräldragård i Moshultamåla, 1/16-dels mantal. Där bodde Vilhelm Moberg från 9 års ålder.

Bild på gården i Moshultamåla, från Algutsboda Hembygdsförenings klippbok om Vilhelm Moberg.

Vilhelm Mobergs föräldrar, Carl och Ida Moberg med bilden på Idas utvandrade syskon "Minne från Amerika" på väggen.

Bild på föräldrarna, från Algutsboda Hembygdsförenings klippbok

Skolan i Påvelsmåla, Vilhelm Mobergs skola ligger mitt i skogen. Där gick han med "fröken Maja" som lärare

under åren 1906-1912. Idag finns bara ruiner kvar. Själva skolan är flyttad till Mohultamåla (www.mobergskolan.se)

Vilhelm Mobergs författarkarriär

Som liten läste Vilhelm Moberg allt han kom åt. Det var inte så lätt att få tag på litteratur men bibeln fanns, och den läste han. Han läste även på tidningar som var uppklistrade på väggen som tapeter i soldattorpet.

Efter skolan jobbade han en tid på Modala Glasbruk, men han satt oftast och läste. Författarkarriären kom igång efter en kurs på Grimslövs Folkhögskola. Mor Ida hade lovat honom den kursen som kompensation för han inte, som många andra släktingar, emigrerade till Amerika.

Moberg blev journalist och fick betalt per rad på Växjöbladet och Vadstena tidning. En av hans signaturer var Ville i Momåla och hans berättelser blev mycket populära. Hans pjäser spelas flitigt än idag. Romanen *Raskens* blev hans genombrott 1927. En annan roman, *Rid i Natt*, utspelar sig på 1600-talet men var menad som en politisk inlaga. Den blev förbjuden och brändes i Tyskland.

I slutet av 40-talet började Moberg skriva artiklar om Amerika. Han blev intresserad av utvandringen till Amerika. I USA hade han en kontakt som kunde hjälpa honom. Han och familjen reste till Amerika i juni 1948.

Vilhelm Mobergs litteratur

Romaner:

1927 *Raskens*
1929 *Långt från landsvägen*
1930 *De knutna händerna*
1932 *A. P Rosell, bankdirektör*
1933 *Mans kvinna*
1935 *Sänkt sedebetyg*
1937 *Sömlös*
1939 *Giv oss jorden!*
1941 *Rid i natt!*
1944 *Soldat med brutet gevär*
1946 *Brudarnas källa*
1949 *Utvandrarna*
1952 *Invandrarna*
1953 *Det gamla riket*
1956 *Nybyggarna*
1959 *Sista brevet till Sverige*
1963 *Din stund på jorden*
1967 *Förrädarland*

Övrig prosa:

1921 *I vapenrock och linnebyxor*
1923 *Inom Baggemosa ägo gränser*
1941 *Svensk strävan*
1943 *Sanningen kryper fram*
1945 *Segerstedtstriden*
1946 *Hatets och kärlekens diktare: Ragnar Jändel*
1950 *Den okända slakten*
1951 *Fallet Krukmakaregatan*
1955 *Att övervaka överheten*
1955 *Därför är jag republikan*
1956 *Komplotterna: affärerna Unman och Selling*
1966 *Bondeåret. En krönika*
1968 *Berättelser ur min levnad*
1970 *Min svenska historia Del I*
1971 *Min svenska historia Del II*
1973 *I skrivande stund*
1973 *Otrons artiklar*
1984 *I egen sak (kom ut efter hans död)*
1990 *Vårplöjning och andra berättelser*
1995 *Att upptäcka Amerika*
1996 *I det ofria ordets tid*

Dramer och folklustspel:

1926 Kassabrist	1940 Änkeman Jarl
1929 Hustrun	1941 En löskekarl
1929 Brölloppsalut	1942 Rid i natt
1929 Marknadsafton	1943 Mans kvinna
1930 Psykos (radiopjäs)	1945 Vår ofödde son
1931 En brevkomed i två tablåer (radiopjäs)	1946 Gudens hustru, en hednisk kultkomedi
1933 Femtioårsdagen (radiopjäs)	1954 Lea och Rakel
1933 Våld	1954 Jungfru Maria på fattiggårn
1933 Bönder emellan	1957 Domaren
1935 Försvunnen (senare version av Psykos)	1957 Äktenskapsdramer
1935 Lördagskväll	1961 Nattkyparen
1937 Kyskhet – ett spel för teatern om Den älskande människan	1962 Sagoprinsen
1938 Jungfrukammare	1965 Hundra gånger gifta
	1965 Kvinnas man
	1967 Din stund på jorden

Historieverk:

1950 – *Den okända släkten*

Min svenska historia, berättad för folket är en bokserie i två delar. Med serietiteln *Min svenska historia berättad för folket* ville Moberg skriva en svensk historia om folket istället för om kungar och krig. Serien var dock inte avslutad vid Mobergs död, varför endast två delar har utkommit.

1970 – Del 1: *Från Oden till Engelbrekt*

1971 – Del 2: *Från Engelbrekt till och med Dacke*

Politiskt:

1941 – *Svensk strävan*

1943 – *Sanningen kryper fram: fyra inlägg för dagen*

1955 – *Därför är jag republikan*

1973 – *Otrons artiklar: läsning i blandade ämnen*

1984 – *I egen sak: obekväma inlägg i det offentliga samtalet* (utgiven av Otto von Friesen)

Filmmanus: 1960 – *Domaren*

Priser och utmärkelser: 1939 – De Nios Stora Pris. 1953 – BMF-plaketten för *Invandrarna*. 2005 – Årets republikan, postumt tilldelat Moberg för "en brinnande passion för demokratins principer", enligt Republikanska Föreningen, som benämnde honom "Sveriges viktigaste republikan"

Vilhelm Mobergs slutord: Den 8 augusti 1973 lämnade han ett brev efter sig: *"Klockan är tjugo över sju. Jag går att söka i sjön sömnen utan slut. Förlåt mig, jag orkade inte uthärda"*.